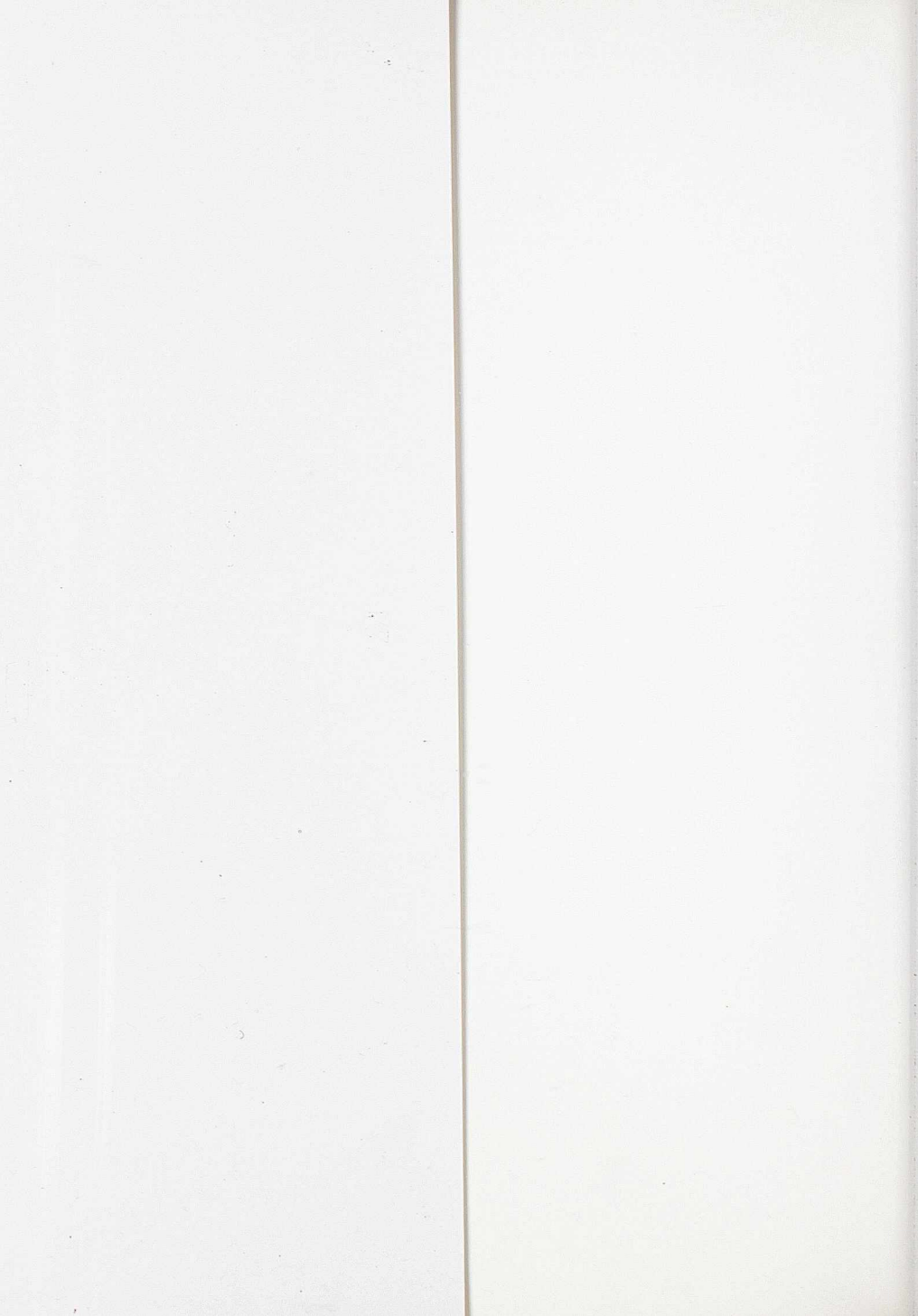

ЗЛАТКО КРАСНИ

ЦРНИ
АНГЕЛ

ПРОСВЕТА

Савремена поезија 2000.

Златко Красни

ЦРНИ АНГЕЛ

ПОЕМА

ПРОСВЕТА

Било је то давно, пре хиљаду лета
изронила ала из доњег света

планету је хтела да прогута плаву
ал' имала није двадесету главу

Србија јој своју главу није дала
па је ала на њу огањ бљуват стала

и под тонама тринитротолуола
утули се свећа и потону школа

и ракете тешке од уранијума
сручише се наред санаторијума

и на прагу куће дигнуте сред друма
стајаху људи ван разума и ума

да л' да ћуте ил' онемели да вриште
уз блесак, уз пролом нестаје огњиште

пламене секире на кров и у врт
разбокорила се по Србији смрт

витриол се точи у планинска врела
иконостас разноси томахавк-стрела

и лије, лије из кумулонимбуса
пљусак од ехинокока и вируса

пуца топ на белог јоргована цваст
пентаграм од срца да преотме власт

и на прву песму пастирске фруле
лети пројектил атомске формуле

и свет шумски скривен у зеленом лугу
црна је тачка у концентричном кругу

и пилоти-убице – све клон до клона
над Србијом буше рупу сред озона

деветнаест војски сад Србију бије
над главама коло врзино се вије

и урла ала из деветнаест грла
из деветнаест раштимованих зурла

деветнаест сателита из космоса
гранате сад наводи на песму коса

са земље, с мора, с неба, чак из свемира
Србија се обдан, обноћ ракетира

са земље, с мора, с неба, из васионе
Србија ко да у саму себе тоне

на зоре се њене навукла копрена
опет жито чека жетва превремена

за крвавом мрљом следи бела мрља
то будућност наша у прошлост већ срља

и за сваким праском брз заборав следи
историју брише где ала одреди

уназад стадоше да се врте часи
у вртлогу знани пене се ужаси

и гле опет јунак на Косову гине
Србија да се пред алом не расплине

Бацала је обноћ све до зоре бомбе
да претвори Србе у послушне зомбе

*јер народ је хтиела да њод земљу стиера
да нема му итрага, заиуре му се вера*

бацала је обноћ бомбе све до зоре
да страх се и бес у недрима разгоре

*из ока да му ишчезне одсјај неба
небо му значило више и од хлеба*

све до зоре обноћ бомбе је бацала
а дању језиком змијским палацала

*из уха да му ишчезне цвркуић иишице
док свети се не смести међ бетон и жице*

бацала је бомбе све до зоре обноћ
знала да притећи неће братска помоћ

(а комшија да ће, чим први падне мрак,
и свој на ломачу сложити суварак)

да он не зна више за сутира, за јуче
из песме да му се памћење извуче

бацала је обноћ све до зоре бомбе
да савни и српске душе катакомбе

а мирис ње душе имајћи је хтела
да на њу мирише и тивар њеног шела

Све до зоре обноћ бомбе је бацала
а дању језиком змијским палацала:

ухапсићу ваше дане, ваше време
генетски ћу ваше да изменим семе

чим прочитам вашу шифру, тајни код
црном пирамидом пробићу вам свод

низ њу ће се тада на вас слити скрама
сваки храм прекриће па и храм у вама

судове ћу крвне испунити чађу
нек бели вас анђео води к незнађу

кротки ћете бити, гледати у земљу
кад вас моји нови програми самељу

ни свет за вас неће имати милости
постаћете симбол злости и пакости

планета верује у CNN-NEWS
и уз *Colu* гута слатко гној и гнус

остаћете за њу престарела вест
вечна енигма, нечитак палимпсест

а кад вас исперем од вере и наде
срце ће се само из вас да искраде

у вама ће се отворити клизишта
док од искре живе не остане ништа

док вам бомбе моје, ван вида, ван слуха
у сну не доруше зиданицу духа

залуд бежите у манастирске лавре
кад сам у вас своје већ полегла ларве

А Србија беше у априлском цвату
сунце на ливаде бацаше позлату

млади је миловао развигорац
ко да је над њом застао сам Творац

дисала је она ко што данас дише
на јеле, облаке, на реке, на кише

развејавали се мириси под сводом
душа је њена мирисала слободом

Небо ћу пресвући црне рупе тамо
безвездним амбисом, безданицом јамом

и то небо ће вам бити огледало
за све што некада Србијом се звало

црно огледало које поглед гута
у коме сећање престаје да лута

небо без улазног и излазног пута
обрнути повор што на оку плута

и скамениће се то небо у вама
дан ће вам изнутра испунити јама

Узалуд стрељају румену булку
митраљирају пред кућом јабуку

кољу перунику, њен љубичаст пој
залуд божур воде пред казнени строј

и узалуд авиони-убице
бомбардују цвет мајчине душице

узалуд бомбе туку са свих страна
небесноплаву чежњу јоргована

залуд ракетирају сви од реда
ту кап росе где небо се огледа

залуд се заверила васиона
стручак да убере кантариона

узалуд са неба металне кише
кад к небу љиљан расте и мирише

залуд мѡра мѡра звати се јава
тек тајну да ода хајдучка трава

узалуд сав труд да слез буде сломљен
згажени нана, милодух, одољен

узалуд аждаји црна харизма
превисоко расте српска дивизма

залуд убијају људи у сивом
човека тог са шајкачом под шљивом

залуд сивих људи убијања страст –
кад пупи, гле, багрем и липа и храст

кад Србија опет пева на сав глас
и опет тај ужас претвара у спас

И туку, туку бомбе са свих страна
небесноплаву чежњу јоргована

и јелу и смреку, зову и јову
и зеца у шуми, срну и сову

ваздух се пени од маца с топола
све би да спали то огњена смола

разноси ветар тополино семе
разноси речи што чувају племе

високо лете, што даље од бола
ван памћења лете маце с топола

Тако је огрезла сва у крви ала
пред сам иконостас грачанички стала

о миру говорила гласом сирене
„sorry“ је рекла за Србе уморене:

имали сте чујем опет неке жртве
заборавите их – и тако су мртве

знате пут из кризе да води кроз кризу
потпишите све, сад решење је близу

ја дететом бејах кад заволах Србе
(кажу да ванредно пашете уз врбе)

стога је најбоље да вам дамо мир –
штета би било за овај манастир

зашто да вас вир прогута историје
па на свету ко да вас ни било није

очекујем одсад зато више слуха
јер – оде и ова грађевина духа

то просикта ала кад истога трена
на поглед јој густа се спусти копрена

и пређе преко ње тамнокрила сена
и изби из уста место речи пена

јер живог на фресци познаде Христоса
а у ореолима – ројеве оса

уз бруј што се дигоше, сви у исти мах –
страшнији је л' ужас ил' ужаснији страх

то знаће једино сотонино лице
стешњено свецима усред Грачанице

Чија ли се то задовољава страст
у гори кад сруши се највиши храст?

зашто нам труне сад вишња у цвету,
да л' неко неком то враћа освету?

о, чији ли се то испуњава сан
кад огњеним даждем пламти, гле, јаблан?

чији ће дугови да се раздуже
ако нам запали мирисе руже?

коме у свету се тек тако хтело
у душама да нам загади врело?

да л' је неко некоме дао завет
авет над нама да прогута плавет?

Ко се усудио да буде усуд
да сваку ноћ нас затире, узалуд?

Гранатирају врапце, ластавице
уснуле под припратом Грачанице

изручују сумпор, фосфор, на тоне
да се не чује шта Дечани звоне

и пре но видик у скраму се скори
знаш већ да опет Самодрежа гори

Шта то кроз ноћ гори, шта то срце стеже?
То је бели пламен цркве Самодреже

гори бела црква Самодрежа, гори
пламен упијају очи и извори

гори црква, гори шест стотина лета
од мермера црква, свиле и скерлета

гори пламен беле цркве Самодреже
и белог орла с челом белом веже

гори цркве беле Самодреже пламен:
ко ли ће на небу да прочита знамен?

Тај пламен у души граница је, рез:
а у коме гори, сам Лазар је, кнез.

Прошао је Васкрс, прошле су и Цвети
милосрдни ангел над Србијом лети

црњи је од ноћи, тамнији но тама
милосрђе црно он баца по нама

место звезда за њим црне рупе ничу
прелеће Каленић, Раваницу, Жичу

тај анђеол црни, чист негатив света
врх је стреле што је давно одапета

пали ангел лети, све пред собом пали
Луцифером самим људи су га звали

милосрдан он је, пун буђи и рђе
смрт Србији носи, а не милосрђе

стога су га с неба оборили ловци:
суђено му место беху Буђановци.

13.

А кад утврди се нов поредак света
планета буде од срца свог отета

светом кад завлада мир и рад и ред
историјом програмиран редослед

прошлост када буде наук новог кроја
где нико неће искарати из строја

сви када клекну пред телетом од злата
и страх кад им буде надница и плата

тад краљицом ноћи прозваће се ала
вечна од светлости коју је украла;

можда народ нов ће изнићи из мрака
под истим тим небом без звезданих знака

народ нов, клониран на бескрајној траци
клониран да служи, па да се одбаци

и одзвони при том ко лименка празна
осуђен да не зна да ли је то казна

што када су га одвајали од сунца
само је умео да муца, да бунца

што је, чим је пристао да се повија,
постао властите копије копија

Велики песник звао се Шилер
пилот Луфтвафе звао се Милер

о слободи док пева Шилер
Србију бомбардује Милер

човека док уздиже Шилер
мостове ракетира Милер

и док Шилер дух бодри надом
Милер долеће са „торнадом“

ноћу долеће са „торнадом“
небо сече над белим градом

шта сад да радим са Шилером
кад имам посла са Милером

да л' дању да читам Шилера
а ноћу да гађам Милера

Шилер и Милер – човек с два лица
дању утеха ноћу убица

да л' би уопште и било Шилера
да није имао он свог Милера

који слуша само свог фирера
сад претворен у НАТО-килера

читам шта то исписују ракете
Хитлер је опет јачи него Гете

Ал' дисала Србија кроз огањ, тмушу
и узалуд ала чупала јој душу

узалуд палила земљу бесловесно
гнев свој просипала и сиктала бесно:

бићете обележени мојим знаком
ухваћени мојим пипком, мојим краком

све док се не доврши мождано прање
и језик не пређе у пасивно стање

и мисли постану све краће и тање
једина утеха вам буде незнање

све док и последња реч што се искрала
врати се у канал гвоздених обала

тад ће посивети песме, бајке, приче
посивеће што расте и што се миче

посивеће божура бокори густе
посивеће жеља пре но се изусти

посивеће крин пре но почне да ниче
посивеће гнездо и у гнезду птиче

и маслачак и сунцокрет биће сиви
ко сиво жито на посивелој њиви

и док се у сивом боје света стичу
људи ће сами себе да се одричу

биће само што се простим оком види
видећете само што се мени свиди

вин ће бити невин, а невин човек вин
узалуд вам отац и свети дух и син

тако биће док страх наду не истисне
нешто у вама од бола не пресвисне

све док обест и бес и најцрња жест
у плесњиву вам се не преместе свест

а кад бацим на вас и последњу бомбу
на небо ћу ваше ударити пломбу

А кад вас ставим на муке, у пресе
док дланом о длан: расрбићете се

пре него кос и поље опросте се
један од другог: расрбићете се

и расрбиће се *orbi et urbi*
који заборавише да су Срби

са срцем у пети с главом у торби
расрбиће свак се *urbi et orbi*

у журби ће се одрицати себе
селити, делити попут амебе

у срцу рупе веће но еони
Србин Србина из себе изгони

слежу се рупе на тоне и тоне
Срби се сами из себе изгоне —

тако до краја: од мача, од огња
све док се Србин из себе не прогна

Давно некад крајем двадесетог века
сколила Србију гадна ала нека

напити се она хтела живе воде
живе речи, живог смеха и слободе

од јутра до сутра изливала жуч
Србија је крила бесмртности кључ

нешто што звали су љубав вера нада
што помаже оном ко највише страда

онај прозор кад сва затворе се врата
она зора што је увек ван дохвата

нешто што нико никад видео није
нешто што отвара небеске капије

нешто живо, некаква уснула тајна
Србију што чува, песма непојамна

нешто у дубини тебе које гори
чини да се живот од живота твори

светлост покопана ко семе у њиви
светлост у сећању које искром живи

неко живо чудо, неки алем-камен
пут што се зрцали са самог дна таме

светлост што спасава изгубљене душе
светлост писана у кори оскоруше

и пре но питаш – то срце где је, где је
већ знаш да то срце у Србији све је

у одјеку, одзиву, нечитком знаку
мацама топола што лебде у зраку

у ветру што хуји и кроз крошње зове
кад неко некоме ноћу шаље снове

и у месечини, у вилинској коси
свакој капи кише што Србију роси

говору корења и говору звери
у језику који све памти и мери

у немуштом гласу што прераста звук
и у речи првој што растера мук

и у слову првом што осмисли дан
у лучи речи којом свет би саздан

и у млазу воде што прска на чесми
срце је капљица – реч у свакој песми

и пре но питаш – то срце где је, где је
већ знаш да то срце у Србији све је

Деветнаест ала имала имена –
ал' најлепше од свих било је Мадлена

из сплина је никла, из неке нигдине
из мрвога часа, из нултне године

да ли је можда изронила из мора –
ил' је море само избацило створа

до пола Мадлена, а од пола риба
пискањем сирене завија и шиба

до пола Мадлена, хоботница ниже
халапљиво нешто, лепљиво, што гмиже

пихтија црна из које слуз се цеди
поглед Горгоне Медузе који леди

кога она једном пригрли, пољуби
посиве му усне, посиве и зуби

сво су небо њене премрежиле мреже
док јаје гвоздено над Србијом леже

из којег се, гле, излегоше два твора:
и бежаше народ од Сфора и Кфора

опак осмех носи док дави те крак:
шестице на челу – заштитни јој знак

Када се угледа, зло се на јед сведе
од једа толиког, само се поједе

нико за њим неће пролити ни сузе
кад стигне га судба Горгоне Медузе

да ли ала слути шта јој се то спрема –
да ће је властита прождерати немам

таман зло помисли: стигло сам до врха
по средини пукне, у понор се скрха

зло је само себи клица и убица
пред огледалом тек сплет кучина, трица

залуд јој аларми на узбуну звоне
ала има поглед Медузе Горгоне

и зато никако да дође до трона
сама се поништи баш као Горгона

Кад је зашла у свог бића катакомбе
више јој баш ништа нису могле бомбе

међу видицима унутрашњег неба
није више имао ко да је вреба

није више била земља – него стање
претрајавала је властито трајање

ушла, новорођена, у стару реку
и открила песму у мајчином млеку

реку што утиче, истиче кроз нас
(у њу се улива твоје песме глас)

21.

Јер срце свет овај на окупу држи
исто међ звездама и у твојој сржи

везује око с невидљивим видиком
цео космос с твојом унутрашњом сликом

(када кроз ноћ летњу затрепере свици
ка звездама кренеш, својој правој слици)

од светлосних нити оно је саткано
и твоје је срце у њега уткано

срце не куца у сусрет нестајању
смрт је у Србији тек застој у трајању

раселина што на крају се отвара
није понор, већ кратак одмор дамара

предах тек, ил' трептај за јутарњу светлост
одсуство од себе није онемелост:

исте нити прожимају сваку твар
свак је овде такву добио на дар:

спону што води до Србије небесне
затегнуту струну – треперење песме

песме што једина истину је знала
истину што хтеде прогутати ала

ту песму без краја, песму без почетка
ту песму од гласа јединога претка

која на речи се превести не може
јер је и сама крвава испод коже

која сад те води, у тмини док блиста
јер срце Србије – то је срце Христа

Деветнаест глава имала је ала
Србију стегла са деветнаест зала

и деветнаест је плетеница сплела
дебела Мадлена око свога чела

и с деветнаест је ударала кика
цика се из ње разлегала и рика:

деветнаест крака, деветнаест сурла
кроз њих пишти и шишти, вришти и урла

деветнаест змија се око ње вија
деветнаест шкорпиона-крвопија

деветнаест октопода и полипа
спушта се на шуме храстова и липа

деветнаест бичева, гвоздених кнута
за оног који у замку јој залута

деветнаест војски кренуло у хајку
да улови срце српско, српску бајку

небом се светлуца деветнаест клешта
да све што зграби ништавилу завешта

деветнаест бичева, гвоздених кнута
за Србију која се не миче с пута

и деветнаест змија на њу се стушти
и свлак се за свлаком на Србију љушти

о какав то удес би Србији суђен
на небу се хвата мрена боје рђе

свлагима аждаје Србија се осу
отровни јој ветар чешља зелен-косу

острвљена ала на Србију срља
масна брљотина крви која кркља

*предајте ми вашу светлост док је време
и бићеће славно двадесето племе*

*и будите моја двадесета глава
по вама већ расте права заборава*

грца, рокће, сикће, из ње отров штрца
јер али је одувек лед око срца

ал' то није срце она срца нема
зато срце српско отети се спрема

само у Србији за њу има лека
отме ли јој срце – живеће довека

и рупа се црна ширила у њој
у њој пиште змије, експлодира гној

већ и сама слути – нема јој помоћи
изнутра је гута материја ноћи

притеже клешта, јаче стеже обруч
– на то се у Србији распламса луч

и бљује док није испразнила мех
– на то се у Србији заори смех

и ван себе кршти шта се сме, шта не сме
– из Србије на то одјекнуше песме

из срца Србије сину блага вест
обасја алу светлост, поплави свест

да само срце свет на окупу држи
да зло, кад се позна, само себе спржи:

ускописти тад се и, гле, прсну ала
јер је место срца јед свој прогутала

и нико не чу ни врисак, ни тресак
и зачас згасну огледала блесак

шестице се њене разбише у тројства
и Природе закон опет први поста

и што некада се црном алом звало
раздели се сад на нешто ситно, мало

на црвиће, жабе, пауке и змије
што несташе ко да але било није

неста све, сем приче како се то збило
и како зло се о Србију обило –

било је то давно, пре хиљаду лета
кад је зло појело зло за добро света

Србија тад беше у априлском цвату
сунце на ливаде бацаше позлату

дисала је она ко што данас дише
на траву, облаке, на реке, на кише

млади је миловао развигорац
ко да је над њом застао сам Творац

развејавали се мириси под сводом
душа је њена мирисала слободом

и плавила се планета сред космоса
а на пољу кос је дозивао коса

ПРАЗНИК

Било где да упреш прстом – данас ваздух звони;
уђи у тај оклоп кога трљају еони,

одрежи свежањ дана и сакри га у песку,
уђи, стани чист пред своју састругану фреску,

а у траву, испред врата, одложи све речи
као главу што одлаже тај кнез који клечи

и на поље које јечи нек падну ко семе
док сећање кроз сумрак лута, сева ко кремен,

онима што више љубе нека буду храна –
сад се пољем расцветава божур свеж из рана

а видици с обе стране када увис плану
узнеће те возар на свом испруженом длану

и док поље стрмо расте у зид испред чела
очи твоје – два гаврана – излећу из тела

и гледа те, озгор опет, Лазарево лице,
озарено, с истог неба изнад Грачанице.

БЕЛЕШКА О АУТОРУ

Златко Красни рођен је 1951. у Сарајеву. Студирао језике у Адис Абеби, Београду и Берлину. Магистрирао на Филолошком факултету у Београду. Превео тридесетак књига са немачког и неколико са српског на немачки језик. Био уредник различитих домаћих и међународних књижевних часописа. Ради као виши предавач на Шумарском факултету у Београду.

Аутор је више антологија и књиге огледа *Меланхолија европског интелектуалца* (Просвета, 1997), за коју добија награду „Рadoје Домановић“.

Објавио збирке песама: *Пуни час* (КОС, 1980), *Тврђава* (Просвета, 1984), *За одбеглим билом* (Sfairos, 1990), *Стијама змијског језика* (Просвета, 1991), *Мајстори* (Унирекс, 1992), *Дијагема у одаји јада* (Просвета, 1995), *Кошута у души* (КОВ, 1997) и *Раздељени речима* (Просвета, 1999).

Носилац је награда за поезију „Печат вароши сремскокарловачке“ (1980) и „Бранко Ћопић“ (1998) као и „Златне значке Културно-просветне заједнице Србије“ (1999). Песме су му превођене на светске језике и заступљене у домаћим и страним антологијама.

Златко Красни
ЦРНИ АНГЕЛ
ПОЕМА

Уредник и рецензент
Чедомир Мирковић

Ликовни уредник
Рајомир Димитријевић

Графички уредник
Миољуб Појовић

Лектор
Дивна Кланчаник

Коректори
Зорица Изњайовић
Вера Мирковић

Компјутерска обрада
Светлана Јакишић

Издавач
ИП ПРОСВЕТА д.д.
Београд, Чика Љубина 1

За издавача
Чедомир Мирковић, генерални директор

Штампа
МИДИМ ПРИНТ
Београд, Омладинских бригада 66

Штампано у 500 примерака

2000.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

886.1-13

КРАСНИ Златко

Црни ангел : поема / Златко Красни. - Београд :
Просвета, 2000 (Београд : Мидим принт) . -
57 стр. ; 20 см. - (Савремена поезија 2000. / Просвета, Београд)

Тираж 500. - Белешка о аутору : стр.55.

ID= 82333452

Ако је тачно мишљење данашњих зналаца литературе да у бајке сврставамо књижевна саопштавања о суровостима која треба да нас ослободе суровости, онда се поетска парабола *Црни анђел* може уврстити (и) у бајке. Посматрајући догађаје чији смо сведоци недавно морали да будемо - ради се о бруталном нападу најмоћнијих држава на нашу земљу и отпору српског народа - из временске удаљености од хиљаду година, Златко Красни обезбеђује историјској реалности митске оквире и, на тај начин, ирационално мотивисану окрутност према једном народу доживљава као универзалну и свевремену провалу зла и рушилаштва.

Ово је изванредно сугестивна родољубива поема, али и инспиративан поетски трактат снажне филозофско-религиозно-антрополошке слојевитости.

(Из рецензије Чедомира Мирковића)